

Esteettömän rakentamisen käytännöt kunnissa

Sirkku Wallin

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus (YRK)
Kaupunkiympäristön toimiala (KYT)
Espoon kaupunki

Apuvälinemessut 12.5.2022

Esityksen tavoitteena tehdä tutuksi kuntien esteettömyystyön vaiheet ja käytännöt

Rakennettu ympäristö on palveluiden ja arjen elämisen esteettömyyden lähtökohta.

- Uusien rakennusten (ja yleisten alueiden) esteettömyydestä säädetään laissa.
- Vanhojen rakennusten korjaaminen perustuu tarkoituksenmukaisuuteen.

Miten rakennushankkeita ohjataan lupavaiheessa?

Mitä julkisten rakennusten esteettömyydeltä voi odottaa rakennushankkeiden valmistuttua?

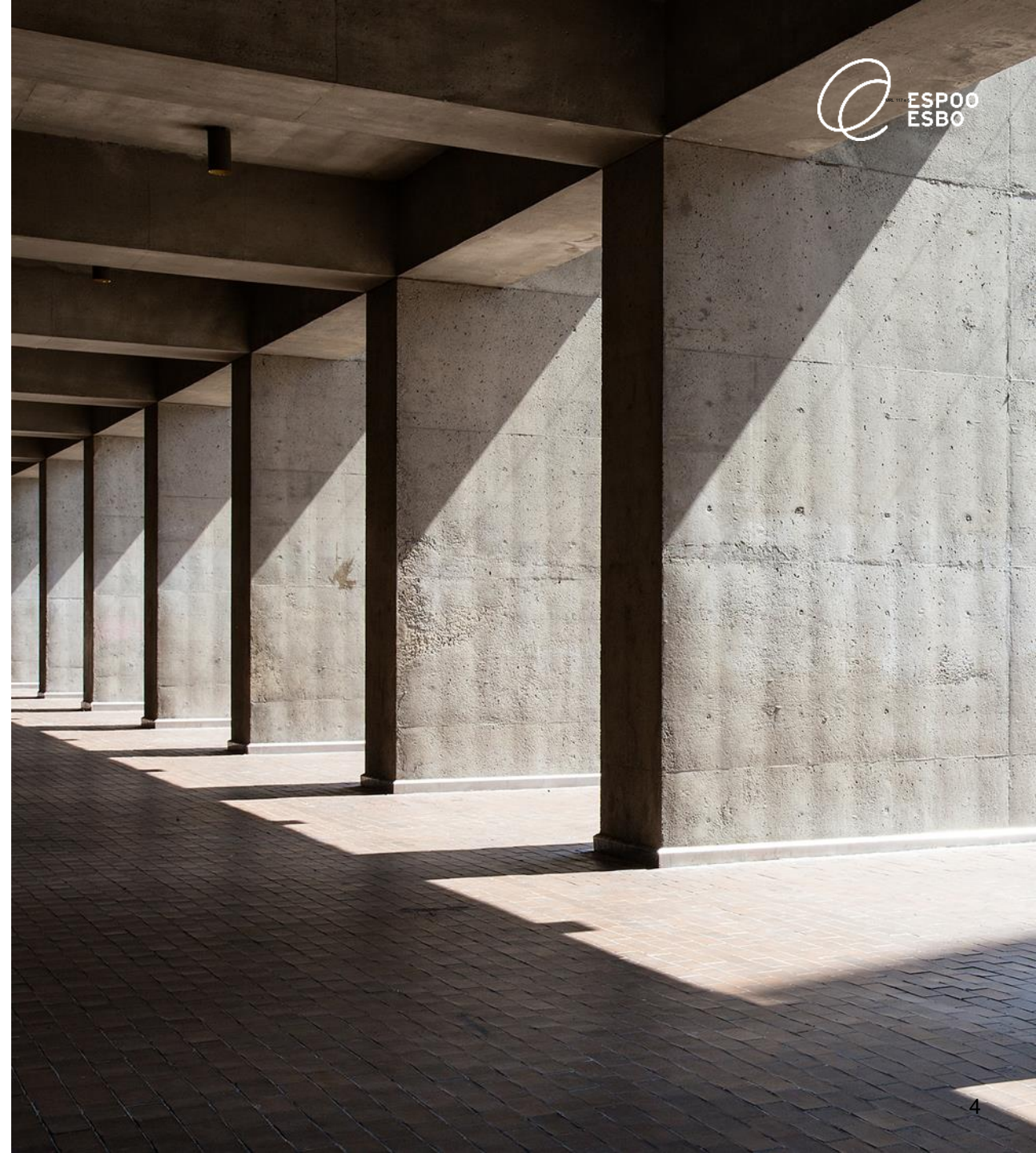
Miten rakennushankkeita ohjataan?

Esteettömyyden lähtökohdat MRL 117 e §

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennus ja sen piha- ja oleskelualueet suunnitellaan ja rakennetaan

- käyttötarkoituksen,
- käyttäjämäärän ja
- kerrosluvun edellyttämällä tavalla

Siten että esteettömyys ja käytettävyys otetaan huomioon erityisesti lasten, vanhusten ja vammaisten henkilöiden kannalta.

Valtakunnalliset rakennusvalvontojen käytännöt

Tulkintakortit (117e)

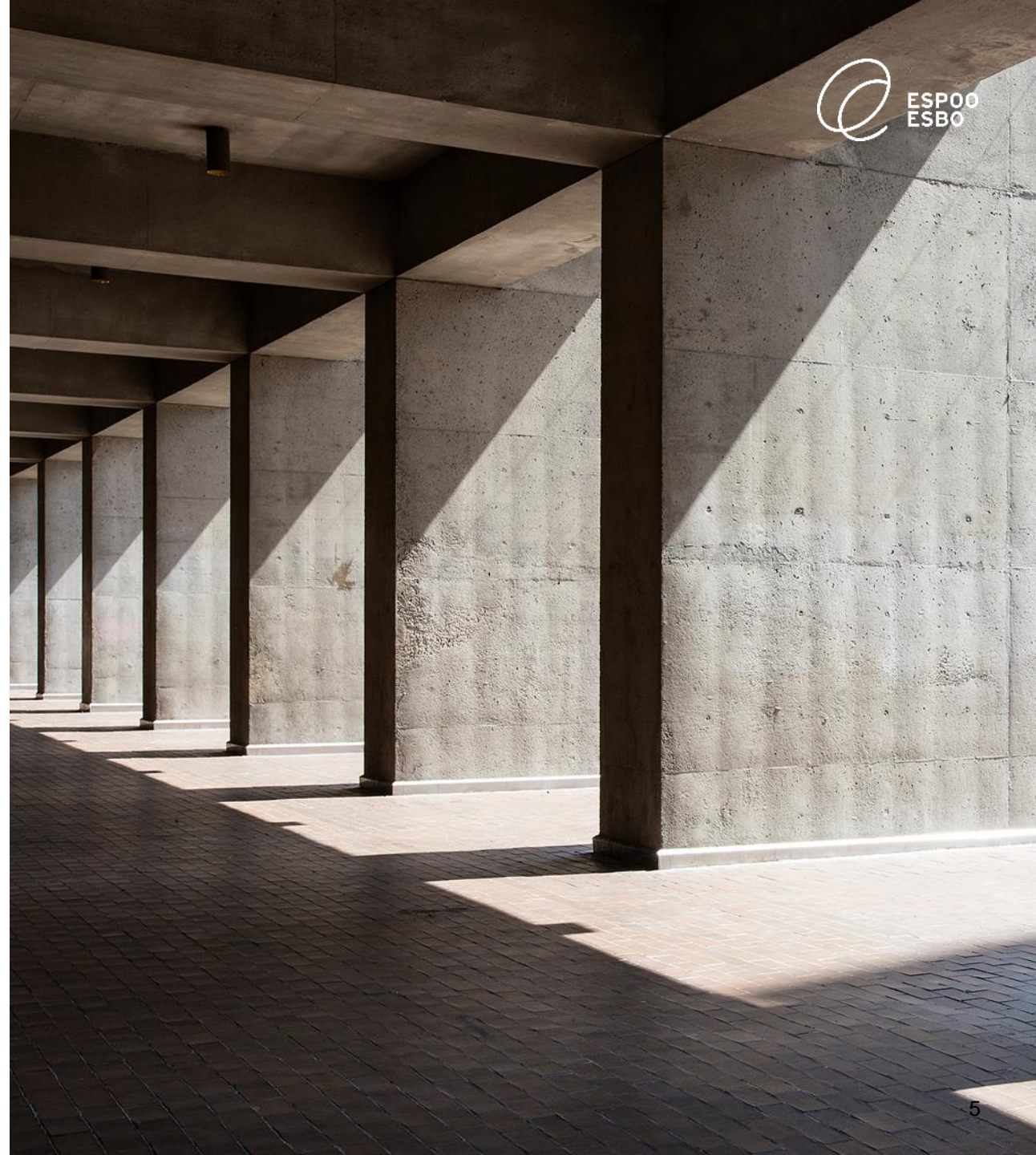
- Pientalot
<https://toptenrava.fi/doc/tulkintakortit/MRL-117e02A.pdf>
- Muu kuin pientalot
<https://toptenrava.fi/doc/tulkintakortit/MRL-117e03C.pdf>
- Muut kuin asuinrakennukset
<https://toptenrava.fi/doc/tulkintakortit/MRL-117e01A.pdf>

Uudisrakentamisen ennakkoneuvottelu-lomake (LOMAKE YL08)

<https://toptenrava.fi/doc/lomakkeet/LOMAKE-YL08A.pdf>

Korjausrakentamisen esteettömyyslomake (LOMAKE YL10)

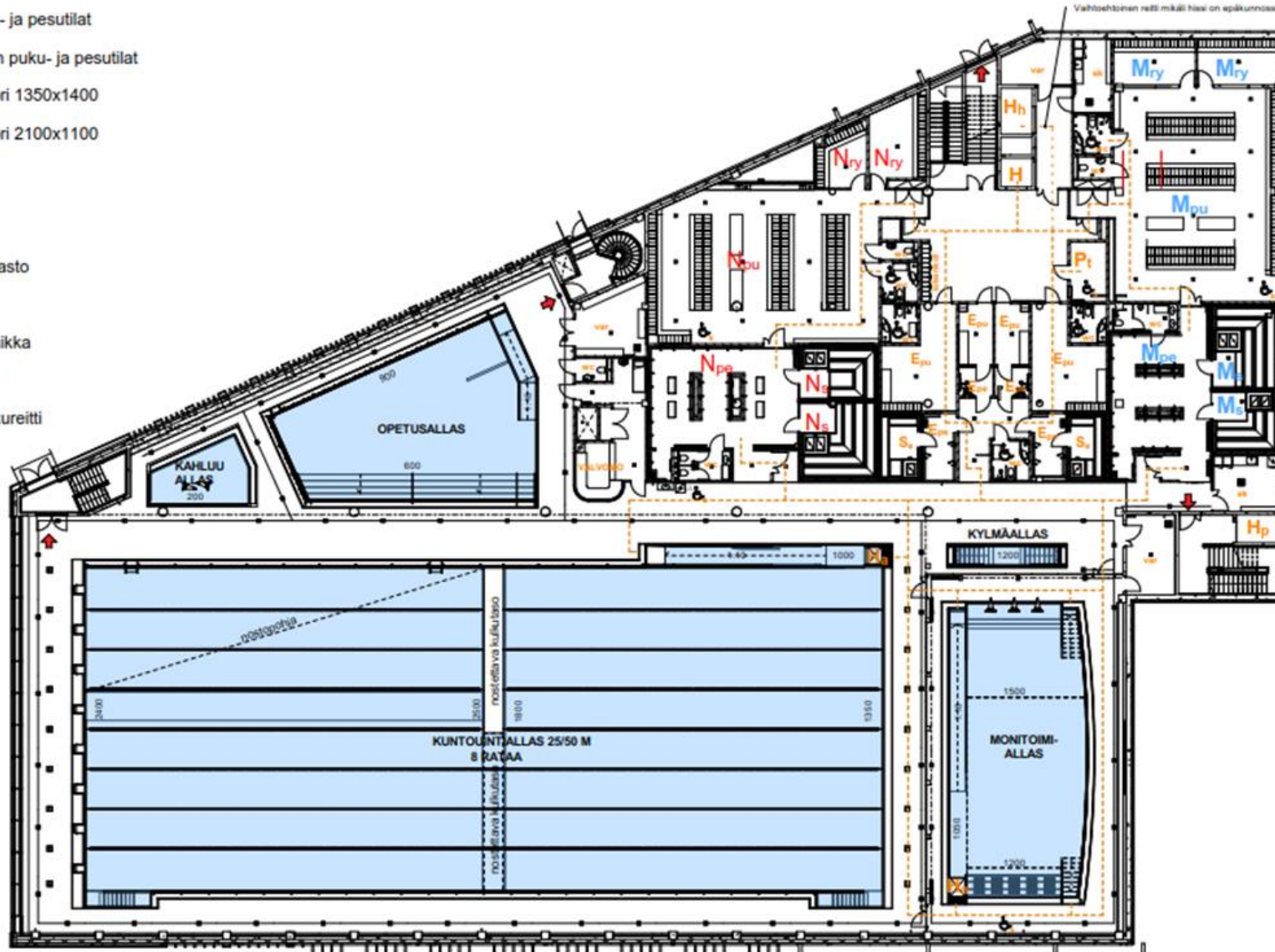
<https://toptenrava.fi/doc/lomakkeet/LOMAKE-YL10.pdf>

Esteettömyys- selvitys

- Rakennushankkeen pääsuunnittelijan laatima (arkkitehti SAFA + osoitettu pätevyys suunnittelutehtävään)
- Laaditaan yleensä uimahalli-, kylpylä-, palvelukeskus-, oppilaitos- ja muussa vastaavissa julkisista rakennuksista. Sekä uudisrakennuksissa että käyttötarkoituksen muutos-hankkeissa. Voidaan laatia myös saneeraushankkeissa väliaikaisten kulkujärjestelyjen tueksi.
- Kuvaa myös muut kuin rakennusasetuksen mukaiset järjestelyt ja apuvälineet

- N** Naisten puku- ja pesutilat
- M** Miesten puku- ja pesutilat
- E** Erityisryhmien puku- ja pesutilat
- H** Hissi 10 h, kori 1350x1400
- H_p** Hissi 13 h, kori 2100x1100 parikuljetus
- H_h** Huoltohissi
- H_a** Allashissi
- Pt** Pyörätuolivarasto
- Le - wc
- Suihkutuolipaikka
- Poistumistie
- Esteetön kulkureitti

Kuva mukailen Matinkylän uimahallin esteettömyysselvitys, Arkkitehtitoimisto LPV Oy

**Mitä julkisten rakennusten
esteettömyydeltä voi odottaa
rakennushankkeiden valmistuttua?**

Julkisen rakennuksen esteettömyys vaatii vuosien työn

1. **Hankesuunnittelu ja lupavaihe** = Arkkitehdin pätevyyden varmistaminen & suunnitteluohjaus (esteettömyyskartoitukset ja esteettömyysselvitys luvan ehtona)
<https://www.toptenrava.fi/asp2/default.aspx>
2. **Rakentaminen** = Ennen käyttöönottoa tapahtuva valvonta (materiaalikatselemukset, esteettömyyskatselemointi)
3. **Kiinteistönhallinta ja kunnossapito** = Jatkuva valvonta = Käyttäjätiedon ja käyttäjäkokenemusten huomiointi palveluyksiköiden käyttäjäkokenemukset, kuntalaiskyselyt, kuntalaispalaute, kohdekohtaiset palvelukyselyt- ja palautteet, sidosryhmätyö vammais- ja vanhusneuvoston kanssa.
4. **Kunnallinen päätöksenteko** = Kunnan sisäinen toiminnanohjaus ja resurssointi, yhteistyö vammais- ja vanhusneuvostoissa sekä sidosryhmien lausuntomenettely lautakunta- ja valtuustokäsittelyissä.

Koulujen ja päiväkotien esteettömyysvaatimukset

- Kulkureitit ja eri kulkutapojen eriyttäminen pihalla
  - Le-saattopaikka ja le-pysäköintipaikka
  - Leikkipihan esteettömyys
  - Sisäänkäynnin esteettömyys ja neuvonta
  - Kaikkien käyttötilojen esteettömyys
  - Hygieniatilat (erikseen tytöt/pojat sekä kaikille tarkoitettut le-wc ja le-suihkutila)
  - Liikunta- ja iltakäytön ryhmäpukutilat (ks. edellä)
  - Kokoontumistilat (kiinteät induktiosilmukat, esteetön näyttämö ja le-katsomopaikat)
- **Tämän perusesteettömyyden ohella myös erityislapsille suunniteltuja opetus- ja varhaiskasvatuksen tiloja!**

Yksilöllisten mukautusten tarve

- Rakennuksen **esteettömyys ei poista** yksilöllisten mukautusten tarvetta
- Erityislasten oppimisen välineet ja leikkivälineet toteutetaan opetussuunnitelmien mukaisesti
- Tarve muuttuu lapsen kasvaessa

Kouluissa ja päiväkodeissa havaittuja esteettömyyteen liittyviä ongelmia

Siirtyminen koulun eri toimipisteiden välillä

Pysäköintipaikkojen vähäisyys ja liikenneturvallisuus

Sisäyhteyksien riittämättömyys, esimerkiksi siirtyminen sukkakouluissa luokkatiloista ruokalaan

Tilojen sopimattomuus käyttötarkoitukseen, esim. pienryhmätyöskentelyyn palaaminen Koronan aikana

Esteettömien pihojen virikkeettömyys, etenkin luonnollisten pihaympäristöjen katoaminen

Esteettömyys vs. luonnonmukaisten piha-alueiden katoaminen

Yhteenveto

Esteettömyyden kaksi tasoa + yksilöllinen mukautus

- **Perustason** esteettömyys = rakennusmääräysten mukainen mitoitus/materiaalit/suunnittelun tapa (sis. mm. le-wc-tilat ja induktiosilmukat kokoontumistiloissa)
- **Erityistason** esteettömyys = erityiset apuvälineet ja järjestelyt kohdennetuille käyttäjäryhmille (näkövammaisten taktiiliopastus)

Lisäksi kaupunki on velvoitettu yksilölliseen mukautukseen, mikäli esteetöntä palvelua ei voida tarjota. Näitä ovat mm. kuljetuspalvelut, yksilölliset apuvälineet, henkilökohtainen avustaja.

Kiitos!
sirkku.wallin@espoo.fi